

**SZEGEDI
ÜNNEPI
HETEK
1974**

XV. Szegedi Nyári Tár-
lat a Móra Ferenc Mú-
zeum képtárában, szept-
ember 16-ig.

Fotóklubok X. Szegedi
Szalonja. Fotókiállítás a
Bartók Béla Múvelődési
Központban, augusztus
20-ig.

A tápai gyékényszö-
vés. Kiállítás a tápai
művelődési házban, au-
gusztus 24-ig.

Kokas Ignác festőmű-
vész kiállítása a Novem-
ber 7. Múvelődési Köz-
pontban, szeptember 1-
ig.

Mészáros Dezső szob-
rászművész szabadtéri
szoborkiállítása a Móra
parkban, augusztus 20-
ig.

Melocco Miklós szob-
rászművész kiállítása a
Közművelődési Palota
kupolájában, augusztus
20-ig.

Móra Ferenc-émléki-
állítás a Somogyi-könyv-
tár olvasótermében, au-
gusztus 20-ig.

Szeged környéki nép-
élet, tékák, ládák, szór-
hímzések. Néprajzi ki-
állítás a Bartók Béla
Múvelődési Központban,
augusztus 20-ig.

A szegedi fűszerpap-
rika története. Kiállí-
tás a Möriz Zsigmond
Múvelődési Házban,
szeptember 10-ig.

A mozdulatok nyelvén

Brieder János Sopronba
való, az úttörőház táncso-
portjában kezdett táncolni,
nem kevés sikerrel! Általa-
nos iskolás korában két ba-
rátjával indult a *Ki mit
tud?*-on. Bejutottak a közép-
döntőbe is. Mindössze 15 éve-
sek voltak.

— A balettintézetet és a
gimnáziumot már Pesten vé-
geztem, az együttes ösztön-
díjaként. Első külföldi sze-
replésemre is tanuló koro-
mban került sor. 1966-ban
részlet vettem a táncsoport
kéthónapos északi turnéjára.
Finnországban, Norvégiában,
Svédországban léptünk fel,
majd a Szovjetunióba, át,
Moszkvából jöttünk haza.
Azóta már több helyen meg-
fordultunk; Svájcban, Angliá-
ban, Franciaországban, Szi-
riában, Libanonban. Leg-
gyakrabban az *Ecseri lako-*
dalmassal mutatkozunk be,
mindenütt nagy sikerrel.

A bemutató közönsége cso-
portos és szólótáncban is
meggyőződhetett a fiatal tán-
cos művészi képességeiről.
Többek között a *Karikára*
székiek! kompozícióban és a
hegyközi lakodalmi képek
völegényeként láthattuk szín-
padon.

— Nagyon szeretem a hi-
vatásomat, a tánc minden ér-
zés, gondolat kifejezésére al-
kalmatlan. Bármilyen cselek-
mény, öröm, fájdalom meg-
szólaltatható az emberi moz-
dulatok nyelvén. Mindent
örömmel táncolok. Persze,

vannak kedvenceim, a du-
nántúli, somogyi, Kapuvár
könyéki, és erdélyi táncok,
közülük is a legényesek. Ma-
gával ragadó ritmusuk, fer-
geteges sodrásuk fiataloságot,
erőt érzékeltet. A népművé-
szet minden formájához von-
zódom. A dal, a zene a tán-
ctól elszakíthatatlan. Pi-
henésként, és tánc közben,
gyakran énekelek. A népdá-

lok kedvéért gitározni is
megtanultam. Eleinte csak
otthon, baráti körben éne-
keltem, később már az együt-
tesben is. Így például Rábai
Miklós kompozíciójában, a
Hét szín virágban német
népdalokat szöveleztem meg.
Hangszínteljesen meg-
dug, dunántúli és kapuvári
dallamokat énekelek.

L. Zs.

Koncertek Salzburgban

Az idei salzburgi ünnepi
játékok során ismét egymást
követik a zenekari hangver-
senyek, opera- és oratórium-
előadások, szöloestek, kama-
rakoncertek, prózai színielő-
adások. Csaknem minden
napra több rendezvény jut
a közönség bőven választhat
ismert és mellőzött remek-
művek között.

A népszerű alkotások meg-
elevenítő zenekari hangver-
senyek sorozatából kiemelke-
dett *Dimitrij Kitajenko* est-
je. A moszkvai Operaház ki-
váló karmestere a Bécsi Fil-
harmonikusokat vezényelve
Viktor Tretjakov közremű-
ködésével, aki bravúrosan
adta elő *Csajkovszkij* hege-

düversenyét, kirobbanó si-
kert aratott: zengő tónusáért,
virtuozitásáért a kritikusok
új „hegedűcsillagként” em-
legetik. Az est *Beethoven* I.
szimfóniájával indult és
*Sztravinszkij*nek, a *Pergo-*
lesi témák nyomán írt *Pul-*
cinella-szvitjével zárult.

Walter Hagen-Groll kórus-
hangversenye ezzel szemben
az a cappella muzika világá-
ba vezetett. A reneszánsz
egyik legnagyobb alkotása,
Palestrina hatszólamú *Missa*
Papae Marcellije mellett
olyan ritkán hallgató műve-
ket szólaltatott meg a nyolc-
van tagú kórus, mint *Anton*
Bruckner öt motettáját és
befejezésül *Richard Strauss*
kilencszólamú, két rövid szó-
ló szopránnal kiegészített
kórus szerzeményét, amelyet a
szerző az 1943-ban bemuta-
tott *Daphne* című operájához
epilógusként írt.

Dr. Nagy István

A pedellus jön és csenget

Csury Ferenc szegedi óramester 1935
nyarán a polgármesterrel történt
személyes tárgyalásokra hivatkozva,
ajánlatot tett, hogy felállítja a zenélő
játékos órákat. Sokak óhajára, hogy a Dóm
térén ebben az évben zenélőóra legyen, a
polgármester megbízta Csury óraműves és
toronyóra-készítőt, tervezzen egy játékos
zenélőóra szerkezetet. „Alkalmatlan legyen a
12 diák, egy rektor, 4 dékán, egy pedel-
lus, egy kakukk és egy bagoly meghajta-
sára, oly módon, hogy a figurák mozgása
közben harangjátékdallam legyen hallha-
tó.”

Csury a külföldi órajátékokat újítással
mutatta be. Az óra működése a pontos
időn kívül a negyedórákat és az egész-
órákat is mély ütessel jelzi. A későbbiek
folyamán úgy döntöttek, hogy a negyede-
ket ne üsse, csak a teljes órákat, mert
zavarja az egyetemi épületben folyó elő-
adásokat. A Dóm téri zenélő órára déli
12, illetve délután 6 óra előtt működik.
1936. november 11-től a zenélőóra játé-
kidejét délután fél egy és háromnegyed hat
órában határozták meg.

A mű szerkezete, amely a zenedarabot
leadja, egy hengerből áll. Hozzá három
oktávnyi (tehát 37) pálcát szerkesztettek,
s a hengerre került az a 6–7 percre kom-
ponált zenemű, mely pontosan addig
hangzik, amíg az óraművel kapcsolatos
alakok mozgásukat végzik. A szobrok
mintái: gr. Klebelsberg Kuno rektor, Bras-
say Sámuel bölcsészkar, Kolozsvári Sándor
jogikari, Tóth Lajos orvoskari és
Kermenn Ottó matematikai kari dékán,
Dugonics András, Mikes Kelemen, Petőfi
Sándor, Szemere Bertalan, Vasváry Pál,
Barabás Miklós, Bercsényi Miklós, Besse-

Táncra, muzsikára

Az Állami Népi Együttes bemutatója

Siftis József felvétele

Jelenet a hegyközi lakodalmasból: menyasszonytánc

Nincs semmi felfoghatatlan,
homályos, titkos oka; a
népművészet beépül kultú-
ránk egészébe. Nincs titok,
mert az ember — ember:
érzékeny a szépre. Ezért
mondott hajdan muzsikáló
szavakat, született a dal, és
mozdult hozzá a test, költé-
szet, zene, tánc fonódott el-
választhatatlan egységgé. Az
ősi kívánságot a rengeteg
idő sem tudta kikezdeni:
ma is kell, amj szép. A rég
született kincsek, szövegek,
dallamok, mozdulatok pedig
élnék, mert hivatott ismerő-
ik átadják, közvetítik min-
denkinek.

Az Állami Népi Együttes
új műsora, a *Táncra, muzsi-*
kára akár önmagában is bi-
zonyított. A kétrészes mű-
sor szándékai egyértelműek,
a tervezők, Rábai Miklós és
Létai Dezső álláspontja, mű-
vészi koncepciója világosan
körülhatárolható. Rendkívül
tiszt, ökonomikus szerkeze-
tű összeállítását tervezte a
dómszínpadra. A kétszer
hatvan perc elosztásának
szimmetriája, az arányok
impozáns harmóniája adek-
vát a népi művészetekben
rejlő belső fegyelemmel,
renddel, az egyszerűség és
áttekinthetőség erőnyeivel.
Ez a kristályszerkezet segít-
hetett a harmas egybefonó-
dottság megtartásában is.
Mindkét műsor részben egy-
egy, stílusában és hangula-
tában is a táncokhoz illesz-
kedő énekkari és zenekari
szám teljesíti ki a színpadon

teremtett atmoszférát, szer-
kesztési telitalálattal átvezet
a látványos, dinamikus tánc-
képektől a csendesült, kama-
rajlegű táncokhoz, vagy
fordítva.

A nemes egyszerűségre
törekvés a műsorszerkezet-
ben nyilvánvalóan következ-
mény — a koreográfusok
határozott alkotói szándé-
kaiból fakadt követelmény.
Tékozlóan gazdag hagyó-
mánykincsű vidékek táncait
kívánták hűséggel, csak a
legszerűsebb, akkor is
alkotó-éltető beavatkozások-
kal közvetíteni.

A néptáncművészetben az
eredetinek, az autentikusnak
mostanában újra növekvő
becse, tisztelete nem az
„egy lépést hátra”-féle utat
vagy divatot jelenti, ellen-
kezőleg: a látókör tágulá-
sát, a mélységek felfedezé-
sének igényét, a teljességre
törekvés folyamatát. A be-
mutatott koreográfiák több-
ség eredeti motívumokból
színpadra komponált
mű. Es bár *A kiskakas* cí-
mű kompozíció — amely
egyébként kedves, szellemes,
szintén népi ihletű —
nem illeszkedik szervesen a
műsorba; a zenei anyag
korántsem olyan egynemű,
eredeti, mint a táncok — az
összeállítás egységét nem
tudják felfeszíteni. Nincse-
nek a színpadon túlbonyo-
lított, teatrális beállítások,
nincs a hatás érdekében
erőszakolt mozgalmasság, de
értékesül a táncszerűség,
szinte tapintható a fegyve-

lem, jellemző az egyszerű-
ség. A kompozíciók ez utó-
bi tulajdonságai néhány
számban — *Derecskei ver-*
bunk, Dél-dunántúli botos
pászortánc — túl is lépnek
saját határaikon az átéltség,
a hangulatteremtés rovására.
Még egyetlen zavaró mo-
mentum az estét betöltő mű-
sorban; a színpad törvényei-
nek teljes ismeretéből is
adódhat, hogy — paradox
módon — néhányszor túl-
zottnak látszik ezek tiszte-
lete. Néhány pillanatban ez
akadályozza az oldott, át-
élt mozgást, a sokszínű ér-
zelmek árnyalt kifejezését.
Maradéktalanul megterem-
tette viszont tánc és vidék
hangulatát a *Szól a fige*
madár, a dinamikus, hatá-
sos színpadképekben is bő-
velkedő nyitósám; a műsor
végén a *Sárga virágosság*,
valamint a széki táncrend.
A közvetítő művésze az est
fénypontjaivá avatta
ezeket a produkciókat. El-
lenállhatatlan hatással és
maradandó érvénnyel fejez-
ték ki: a tánc mindenkié,
valamennyi jövedvű, szomo-
rú, szerelmes, szenvedélyes,
duhaj, földön járó, emberé.
Közösségi művészet, amely-
nek tehát tolmácsolói kö-
zül is nehéz objektív mér-
cék alapján a legjobbakat
kiválasztani. Csak egyéni él-
mények, esetleges szempon-
tok alapján emelhetjük ki
Boda Katalint, finom ér-
zékenységéért, belső átélést
sugárzó táncáért, *Sajti Sán-*
dort, aki nemcsak mindent
tud a néptáncról, hanem
teljes azonosulásra is képes.
Az egység, harmónia és tisz-
taság jegyében tervezett
műsor bemutatóján ugyan-
ezeket erősítették *Sándor*
Lajos díszletei és *Kacsák*
Margit jelmezei. Koncert-
termekbe illő, de a nagy
színpadon is atmoszférát te-
remtő számokkal bizonyított
Pászti Miklós énekkara,
Daróci Bárdos Tamás és
Lantos Rezső zenekara —
Berki László virtuóz hege-
dűjátékával a népzene és a
dalkincs éltetői, avatott to-
vábbfejlesztői.

Sulyok Erzsébet

Üdülés a jugoszláv tengerparton

Zágráb—Rijeka—Rovinj
útvonalon IX. 2–12-ig.
11 nap vonattal és autó-
busszal.
Részvételi díj: 2650 Ft +
költőpénz.

Jelentkezés és felvilágosi-
tás:
Express Utazási Iroda,
Szeged, Kigyó u. 3.
Telefon: 11-792, 11-095. x

Bécs— Salzburg— Graz

9 nap autóbusszal, IX. 23—
30. Részvételi díj: 3200,— Ft
+ költőpénz.

Jelentkezés és felvilágosi-
tás:
EXPRESS Utazási Iroda,
Szeged, Kigyó u. 3. szám.
Telefon: 11-792, 11-095.

Üdülés

a Fekete-tenger partján,

Szocsiiban

VIII. 25—IX. 9-ig, 16 nap.
Utazás: gyorsvonat, háló-
kocsi. Részvételi díj: 3400,—
Ft + költőpénz.

Jelentkezés és felvilágosi-
tás:
EXPRESS Utazási Iroda,
Szeged, Kigyó u. 3. szám.
Telefon: 11-792, 11-095.

Komoly Pál